СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIX. Ч. 45. — ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 24-го ЛЮТОГО 1951. No. 45. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, FEBRUARY 24, 1951 VOL. LIX.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свободи": BErgen 4-0807 4-0237 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

ПРОЄКТУЄТЬСЯ АТОМОВІ ЛІТАКИ

Вашингтон, 22 лютого. — Після чотирьох років завзятих дослідів, повітряні сили й Комісія Атомової Енергії оголосили, що вже викінчено першу фазу в програмі виробу атомового літака, а тепер приступили до другої. Досі це була найвища тайна комісії, що існує під скороченою назвою Н. Е. П. А. від перших літер „Нюкліар Енерджі фор Пропулшен оф Еркрафт". Поінформовані люди кажуть — як це передає агенція „Асошіейтед Пресс" — що вже покінчено математичні обчислення, а приступлено до підготовки конкретних плянів, з яких можна буде зробити модель атомового літака. Такий літак може облетіти 80 раз земську кулю, вживаючи тільки один фунт топлива з Ю-235, тобто того матеріялу, що його вживається до атомової бомби. Обчислення вказують, що кількість Ю-235 вистачить на перелет довжини 2 мільйонів миль і заступить шість мільйонів галонів газоліни. Недавно ген. Гойт Ванденберґ, голова ген. повітряного штабу, виявив, що атомові літання є ближчі, ніж можна було надіятися. Кажуть теж, що на викінчення атомових літаків треба ще підождати чотири роки.

Атомові машини для підводних човнів і літаків.

Ню Йорк. — Вилйем Л. Лоренс, науковий репортер щоденника „Ню Йорк Таймс", повідомляє про новий крок у розвитку атомової сили, а це поступ у виробі ядрового мотору для порушування субмарин. Цей поступ буде помічний при виробі ядрового мотору для порушування літака, хоч такий мотор буде складніший ніж мотор для субмарини. Він каже, що вже викінчено два винаходи для порушування субмарин і один з них вже побудований, хоч, що правда, великим коштом. Повідомлення з Вашинґтону вказують — каже Лоренс — що вже осягнено фазу справжньої конструкції атомового мотору для літаків. Від тепер починаються перегони між побудовою атомових субмарин і атомових літаків.

200.000 ОСІБ ХВОРИХ НА ІНФЛЮЕНЦУ

Інфлюенца, заволочена до Америки з Англії через Канаду поширилася в різних стейтах, а найгірше дається відчути на Сході. Місто Ню Йорк не виказує докищо поважнішої кількости недужих. У Бостоні шпиталі переповнені, а стейт Массачуссетс нараховує 200,444 недужих. У чотирьох містах в стейті Ню Джерзі замкнено школи. У Филаделфії появилася якась пошесть, що утруднює дихання. Кажуть, що це теж свого роду інфлюенца. Влада каже, що теперішня недуга легча ніж була інфлюенца за першої світової війни, а яку загально звали „еспанкою".

ЗА ПРОВІД АМЕРИКИ В ПРОТИКОМУНІСТИЧНІЙ МІСІЇ

Принстон, Н. Дж. — Підчас дискусії на краєвім зібранні визначних алюмнів Принстонського університету зосереджено увагу на зорганізування світової місії в Америці проти поширювання комунізму. Між промовцями виступив сенатор Александер Смит зі стейту Ню Джерзі. Він, як і інші, признали, що Америка вже не остається позаду Совєтів в психологічній боротьбі, одначе треба ще поширити таку місію на европейські країни, а теж в Азії, головно на Середньому Сході, для освідомлення народів, що найбільшим ворогом людства є комуністичний імперіялізм. Сенатор назвав таку працю „місійним хрестоносним походом", який повинен мати на меті традицію свободи. Едвард В. Баррет, який стоїть на чолі „Голосу Америки", ствердив, що найгіршою небезпекою у психологічній боротьбі є наші власні сумніви і дефітизм.

ПАРАДИ З НАГОДИ ДНЯ ВАШИНҐТОНА

З нагоди 219 річниці народин Джорджа Вашинґтона відбулися різні паради в столиці і нших містах ЗДА. У Ню Йорку була гарна погода, хоч і віяв сильний вітер, а серед того відбулися два вуличні походи. Один з них провадив посадник міста Вінсент Імпеллітері. Хлопці з Клюбу Медисона улаштували виставу, яка нагадувала переїзд Джорджа Вашинґтона через ріку Делевар. Іншу подібну параду, а саме прибуття Вашинґтона до Ню Йорку його висадку з лодки при Вол Стріт в 1789 р. відтворили члени прибережної сторожі й шкільні діти в капелюхах з часів Вашинґтона. Ролю першого президента грав актор Генрі ДіБойс. У церквах відбулися Богослужби за втримання миру.

ПОВІТРЯНІЙ ОБОРОНІ БРАКУЄ „МІНІМАЛЬНОЇ" КІЛЬКОСТИ ЛІТАКІВ

Вашинґтон. — Лейтнант генерал, Енніс Вайтгед, відповідальний за оборону Злучених Держав на випадок нападу з повітря, заявив, що його ділянка не має літаків навіть для „мінімальної оборони". Він домагається приспішення розбудови повітряної сили загально, а його настоятель, ген. Карл Спаац, заявив це в ясній формі. Спаац каже, що Америка потребує три рази сильнішої повітряної сили ніж має тепер, отже потрібно 250 повітряних груп замість плянованих 95. „Повітряна група" це найбільша складова частина одного „крила", а число літаків є різне. „Крило" — це повітряна організація однозначна з „дивізією" армії, одначе не така чисельна. Це значить, що це є самостійна боєва одиниця, яка має всі засоби, потрібні до діяння. — Ген. Вайтгед є тепер головою командування повітряної оборони, а ген. Спаац, який уже живе на пенсії, це колишній голова ген. штабу повітряних сил. Вони оба були свідками в об'єднаних комісіях закордонних справ і збройної служби в сенаті.

В АМЕРИЦІ

● **Десять годин ждали** на ратунок 20 осіб в вагоні повітряної залізниці, яка веде з Ріо де Жанейро понад морську протоку до Цукрової Гори. Вагон повис у висоті 600 стіп над водою, коли пірвався один дріт, який служить як залізнича рейка.

● **Провірюють закиди** Миларда Тайдінґса, колишнього сенатора з Мериленд, що його позбавлено мандату обманчивою агітацією підчас виборів. На його місце вибраний Джан Маршал Ботлер.

● **13-річного вояка**, Джорджа Раймундо з Бруклина Н. Й., відослала армія домів, щоб покінчив елементарну школу, коли виявилось, що він зомолодий. Як доброволець, він відбував вправи кілька тижнів в Абердін, Мд.

● **Мав платню $ 186 місячно**, а заощадив $150,000 впродовж шістьох років шериф Джан Дж. Грош з Ню Орлінс, у стейті Луізіяна. Його жінка посвідчила, що він діставав хабарі, хоч чоловік заперечив це під присягою перед сенатською підкомісією. Його поставлено під суд за кривоприсягу.

ЗНОВУ ВПЕРЕД йдуть аліянтські вояки в Кореї, відбивши впродовж попереднього тижня ворожий наступ та завдавши ворогові великих втрат.

Совєти видали важку зброю німецьким комуністам

КОМУНО-НІМЕЦЬКІ ПОЛІЦІЙНІ ВІДДІЛИ ОДЕРЖАЛИ СОВЄТСЬКІ ТАНКИ І ГАРМАТИ; ПОЛІТИЧНА ЧИСТКА ТА ІНШІ ЗАХОДИ ВКАЗУВАЛИ Б НА МОЖЛИВІСТЬ НЕГАЙНОЇ „АКЦІЇ".

Франкфурт, Німеччина, 23 лютого. З днем 1-го лютого совєтські військові власті в Німеччині почали видавати німецьким військовим частинам в комуно-німецькій поліції, т. зв. „Берайтшафтен", що означає стільки що „поготівля", важку совєтську зброю, включно з танками і гарматами. Вміжчасі комуно-німецька „партія соціялістичної єдности" почала, під проводом своїх совєтсько-російських хлібодавців, драстичну чистку всіх ‚неблагонадійних елементів". Рівночасно в Берліні почалася під совєтським проводом т. зв. Рада Світового Миру, яка в програмі своїх нарад має теж справу „об'єднаної, мирної, здемілітаризованої Німеччини". Відносно видачі відділам „поготівля" важкої зброї стверджується, що ці відділи ввесь час переходили під совєтською командою вишкіл в орудуванні такою зброєю і тільки після вишколу її одержали. Їм видається тепер важкі совєтські танки Т-34, які почато продукувати в останньому році другої світової війни, як теж всі роди зенітної і полевої артилерії. На найближчий час заповідається вже спільні воєнні вправи цих віддідів і совєтських військових частин. Стверджується, що видана тепер Совєтами німцям зброя є так само модерна і вистачальна, як та, якою Москва забезпечила армії своїх мадярських, румунських, болгарських та інших сателітів. Говориться вже теж про реорганізацію „Берайтшафтен" у відділи „німецької народної армії". Командування „поготівля" є в совєтських руках, подібно як теж „політичне керівництво". Видача німцям важкої зброї та цілий ряд інших фактів заповідають можливість важливих подій на европейському терені.

БРЕДЛІ ПЕВНИЙ, ЩО АМЕРКА МАЄ ДОВОЛІ СИЛИ ДЛЯ АЛІЯНТІВ

Велі Фордж, у стейті Пенсилвенія, 22 лютого. — Генерал Омар Бредлі, голова об'єднаних генеральних штабів збройних сил, заявив, що Злучені Держави мають „повно сили", щоб нею поділитися з аліянтами з вільного світу, заки вони „стануть самовистачальні і незалежні від нашої допомоги". Скомбінована промислова продукція і зручність вільних націй „забезпечать нашу військову вищість, якщо вона нам буде потрібна". Північно-Атлантійський Пакт це сильніша комбінація сил ніж „примусова ліга совєтських сателітів" — пригадував ген. Бредлі у промові, виголошеній на зібранні „Фундації Свободи", яка роздавала нагороди „за визначні заслуги за справу свободи".

Фундація призначила $100,000 як нагороди для 800 осіб і організацій у домі, побудованому недалеко місця, в якому Джордж Вашінґтон і його армія перебуля сувору зиму в 1776 р. „Фундація Свободи", яка має свою головну квартиру в цій місцевості, це неполітична і не обчислена на заробітак організація, яку заложено в 1949 р. для роздавання нагород за працю для кращого розуміння волі. Першу нагороду цього року дістав Комітет Вільної Европи. Інші нагороди, як грошеві так і в інших формах, дістали газети, клюби, організації й одиниці.

БРИТАНІЯ НЕВДОВОЛЕНА АМЕРИКАНСЬКИМ КОМАНДАНТОМ АЛІЯНТСЬКОЇ ФЛЬОТИ

Лондон, 23 лютого. Вчора в британському парляменті дійшло до гострої критики уряду за те, що він погодився на іменування американця, адмірала Вилйсма Фечтелера, головним командантом спільних аліянтських воєнно-морських збройних сил в рямках Атлантійського Пакту. Гостру критику почав Винстон Чорчил, провідник консервативної опозиції, і до нього прилучилися інші, теж лейбуристи. В аргументації критики вичувалося сильно ображену гортість британців з їхньої дотеперішньої морської історії, та до деякої міри заздрість і негодування, що американці грають тепер щораз більшу ролю не тільки в міжнародній політиці, але й оборонній організації. Премієр Атлі пообіцяв провірити цілу справу та евентуально запропонував зміну на пості команданта союзницької фльоти.

● **Совєтська пропаганда** почала інтензивну акцію серед підсовєтських мусулманів, доказуючи їм, що вони все були „русскі", що вони нічого спільного не мають з іншими одновірцями поза Совєтським Союзом та що вони одинокі є правовірні і видали „великого Сталіна".

ІТАЛІЯ В ОЧІКУВАННІ „НАЙБІЛЬШОЇ СВІТОВОЇ КРИЗИ"

Рим, 23 лютого. — Італійський премієр де Ґаспері заявив вчора на конґресі своєї християнсько-демократичної партії, що світ вже в найближчих місяцях може опинитися на перехресті своєї найбільшої кризи між миром і війною, та що Італія мусить бути на цю кризу готова. Де Ґаспері твердив, що сьогодні ще ніхто не міг би з точністю сказати коли ця криза наступить, за місяць, два чи пів року, але вона цілком певно прийде, і прийде незадовго, а Італія, хоча все ще вірить в можливість відвернення війни, все ж таки мусить бути готова до своєї власної оборони. В італійських урядових колах існує переконання, що ця криза між миром або війною в світі наступить вже цеї вести.

ДОМАГАЮТЬСЯ БІЛЬШЕ АМЕРИКАНСЬКИХ ВІЙСЬК ДЛЯ ФРАНЦІЇ

Париж, 23. лютого. — В останньому виявляється, що більше американських військ домагається не тільки обезброєна Західна Німеччина, але їх потребує теж Франція, як це виявляє окрема команда, що робила перегляд розподілу людських сил для аліянтського Европейського Командування. Точніших даних під цим оглядом не подається, стверджуючи тільки, що американський військовий контингент у Франції, який тепер виконує головно службу зв'язку, транспорту і постачання, було б необхідно збільшити відповідними підкріпленнями, в силі около 5,000 вояків, тим більше, що після відкриття головної квартири ген. Айзенгавера біля Парижа, пропонується теж перенести европейське головне командування американської авіяції з Вісбаден з Німеччини до Сейнт Жермен у Франції, як теж французький порт Бордо зробити головною базою постачання замість німецького Бремергафену.

ДАЛЛІН НЕ ВІРИТЬ У ВІДОКРЕМЛЕННЯ УКРАЇНЦІВ

Ню Йорк. — „Про-російську антикомуністичну політику для Заходу" пропонує Давид Дж. Даллін у своїй сьомій книжці, від часу свого приїзду до Америки, як російський протибольшевицький „демократ". У творі під заг. „Нова Совєтська Імперія", на підставі свідчення 140 втікачів з-під Совєтів, Даллін стверджує, що „росіяни в західних провінціях" зпочатку радо привітали входячу націстівську армію і тільки німецька расистська глупота перемогла націстів у Росії. Не зважаючи на те, Даллін не вірить, щоб українці або кавказькі народи хотіли відсепарування від Росії. Тільки Балтійські республіки і псевдо-сателітські країни бажають собі цього, твердить Даллін.

АЛІЯНТИ ПРОДОВЖУЮТЬ „ВБИВЧІ ДІЇ" В КОРЕЇ

Токіо, 23. лютого. — Аліянтські війська в Кореї продовжували свої „вбивчі дії" в другому дні свого „обмеженого наступу", скеровані головно на винищення якнайбільше ворожих вояків. При цій нагоді за останні два дні вони посунулись дальших около 10 миль на північ на центральному фронті, де кілька днів тому ворог намарно намагався проломити аліянтські лінії та почав відступ, втративши впродовж двох тижнів свого наступу около 100,000 вояків. В своєму теперішньому поході аліянтські війська натрапляють на дoривочний спротив ворога, як його малі відділи в горах намагаються зупинити аліянтський наступ. Поодинокі укріплені ворожі позиції розбиває аліянтська артилерія і авіяція. Під час вчорашніх боїв аліянти пересунули свою фронтову лінію пересічно на дві милі на північ. В повідомленні аліянтської головної квартири стверджується, що погана погода припинює швидкість наступу. На східному фронті здовж побережжя — червоні почали концентрувати свої сили, стягаючи туди одну додаткову комуно-китайську армію. Гармати з аліянтських воєнних кораблів не допускають ворога на фронт, куди стягається теж аліянтські підкріплення. В останній хвилі повідомляють, що на центральному фронті аліянти, посунувшись дальших около шість миль вперед, дійшли сьогодні вранці до головних ворожих ліній, де „акція вбивства" розгорнеться, правдоподібно, з новою силою на широку скалю. Підчас вчорашніх дій в боях на суші ворог втратив 1,718 вояків, а від нападів авіяції згинуло поверх 700 червоних. Ворог, відступаючи, залишає за собою зброю і припаси, підміновуючи рівночасно шляхи. Аліянтський протинаступ почався після того, як ген. Мек Артур, під час свого побуту на фронті два дні тому, наказав „перейняти ініціятиву". Стверджується, що це вперше від часу масової комуно-китайської інтервенції аліянтський протинаступ почався безпосередньо після ворожого наступу, не даючи ворогові ані часу ані можности перегрупуватися.

ВОРОЖІ ЛІТАКИ НАД ФОРМОЗОЮ

Таіпеї, Формоза, 23 лютого. — Формоза мала сьогодні вранці першу повітряну тривогу, як над нею появилося шість ворожих літаків. Уряд Чіянґ Кай-ші повідомив, що він в кожній хвилині сподіється ворожої повітряної атаки, як тільки на це дозволить погода. Рівночасно з аліянтських джерел повідомляється, що аліянтське командування цілком серіозно розглядає тепер можливість використання запропонованих Чіянґ Кай-шеком національно-китайських військ в боротьбі проти комуно-китайського аґресора в Кореї „і деінде", маючи на думці евентуальний десант на китайському континенті.

ДРАКОНСЬКІ ЗАКОНИ НА РЯТУНОК КОМУНІЗМУ В КИТАЮ

Гонґ Конґ, 23 лютого. — Рада т. зв. Центрального Народного Уряду Китаю, найвище законодавче тіло комуністичного режиму в тій країні, проголосила вчора закон про введення кари смерти за цілий ряд „контрреволюційних злочинів", до яких зараховується теж „співпрацю з імперіялістами проти батьківщини". У виясненнях до закону комуністи признаються, що від часу їхньої інтервенції в Кореї в їх власній країні практично вибухла протикомуністична революція. „В багатьох місцях" — стверджується в повідомленні — знищено мости і залізничі шляхи, пошкоджено фабрики і копальні, висаджено в повітря магазини, вбивається комуністичних політичних робітників, а „в деяких місцях зорганізовано реакційні підпольні армії для бунту". Для прикладу наводиться, що в одній тільки провінції Кванґсі вбито поверх 3,000 осіб з комуністичних кадрів".

МОЖЛИВІСТЬ ШВИДКОГО ДОГОВОРУ З ЯПОНІЄЮ

Токіо, 23 лютого. — Джан Фостер Доллес, спеціяльний висланник президента Трумана для підготовки мирового договору з Японією, закінчив свою місію і є в дорозі до Вашинґтону, відвдавши Японію, Филипини, Австралію і Нову Зеляндію та відбувши наради з урядами тих країн. У звязку з цим в міжнародних дипломатичних колах вважається, що Доллесові пощастило усунути найголовніші перешкоди та що можливість договору є далеко більша і швидша, ніж цього можна було сподіватися. Насамперед вважається, що Доллесові пощастило розвіяти побоювання менших азійських країн, що постанови задуманого Америкою договору могли б промостити шлях до нової мілітаризації Японії та відродження японського імперіялізму. Про можливість швидкого договору з Японією свідчив би теж факт, що Дж. В. Себалд, голова дипломатичної секції в управлінні ген. МекАртура та головний представник державного департаменту при головній квартирі в Японії, виїхав разом з Доллесом до Вашинґтону на „наради з представниками державного департаменту, безпосередньо заінтересованими мировим договором з Японією".

КОМУНІСТИЧНІ СВЯЩЕНИКИ В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ

Прага, 23. лютого. — Тут офіціяльно повідомлено, що перший чеський католицький єпископ, який всупереч постановам Ватикану присягнув вірність комуністичному режимові, тепер висвячуватиме нових „католицьких" священиків, що покінчили апробовані комуністичним урядом семинарі. Згідно з повідомленням комуністичного віце-премієра Зденека Фірлінґера перше таке „свячення вже відбулося" і його довершив — „згідно з постановами празької дієцезії" єпископ Ельчкнер, який рік тому відмовив послуху архиєпископові Беранові та перший склав присягу на вірність комуністичному урядові. Апостольська Столиця, як відомо, проголовила клятву на всіх тих, що піддержують безбожницький комуністичний режим. Слідами єпископа Ельчкнера пішов опісля словацький єпископ Лазік, що тепер висвячуватиме нових „священиків" на Словаччині.

В СВІТІ

● **„Велику перемогу"** здобув Сталін у „виборах" до Верховної Ради СССР в десятьох совєтських „республіках" минулої неділі, діставши на свій „бльок" точно 99,7% голосів.

● **„Совєтська армія є тепер наймогутнішою армією в світі"** — твердить ген. Курасов в „Правді" з нагоди 33-річчя тої армії.

● **Новопризначений еспанський** амбасадор до Вашинґтону, Хозе Фелікс Лекеріка, відлетів з Мадриду літаком до Злучених Держав.

● **Злучені Держави** і західні демократії можуть розраховувати на повну співпрацю і допомогу з боку арабського світу на випадок війни зі Совєтами — твердить асистент державного секретаря Джордж Мек Ґі, що відбуває тепер поїздку по Орієнті.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA". P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ГОЛОС ПРАЦІ

Представники робітництва не є вдоволені з відношення вашингтонського уряду до праці, яка — на їх думку — повинна б у теперішньому часі мати перший голос, як рішальний чинник у мобілізації оборони країни. Не легко збагнути всі причини цього невдоволення: тут бо входять в рахубу теж і амбіції поодиноких юній, а властиво їхніх провідників, які вже від довшого часу нарікають, що президент Труман не покликає їх у цьому важливому часі до Білого Дому і не питає поради. Висловлюється теж побоювання, що уряд готов розпоряджатись робочою силою країни, не звертаючи уваги на провід юній, заробітні платні й т. п.

Ці негодування звернені не так проти президента Трумана, як проти Чарлза Е. Вилсона, директора Мобілізації Оборони, якому президент дав „диктаторські повновласті". З інших джерел повідомляють, що в конфлікті між урядом і юніями не завинив навіть і Вилсон, а більше ген. Лусіюс Клей, права рука Вилсона та його довірочний дорадник. Юнійні провідники обвинувачують ген. Клея в намаганнях мобілізувати робочі сили на військовий лад, не признаючи жадного спротиву, навіть в таких випадках, коли робітників треба переносити з одної фабрики до другої, положеної в місцевості навіть дуже далекій від тої, в якій робітник живе. Сюди належить теж заборона страйку, як засобу добиватись кращих умовин праці. Легко догадатись, що в очах ген. Клея це вже воєнна мобілізація і надзвичайне положення, тому і такі гострі вимоги до робітництва, як чинника, від якого залежить здійснення пляну воєнного виробництва.

Ще одно, теж дуже важливе: інфляція. Юнійний провід закидає урядові, що він не спромігся зарадити підвищці цін на товари та що тому ціни не йдуть в парі з теперішньою заробітною платнею робітника. Іншими словами, йдеться про згоду уряду на негайну 10-процентову підвишку платень і то з тим застереженням, що по якімсь часі, мабуть у травні, треба би цю справу наново розглядати. Це серіозна і актуальна проблема, над якою довший час дебатують і проти якої ані президент Труман ані Чарлз Е. Вилсон в засаді не виступають. Тому теж в цьому випадку можна сподіватись компромісу. Як буде з іншими справами, покищо невідомо, але як з юнійного боку погрожується навіть евентуальним генеральним страйком, то виглядає, що положення складне й загрозливе. Це й є властивою причиною, чому президент Труман відбув минулого понеділка конференцію з робітничими провідниками.

Маємо Об'єднаний Комітет Політики Праці, в якому заступлені провідники робітництва, зорганізованого в Американській Федерації Праці, Конґресі Індустріяльних Організацій, залізничих братствах і т. п. Цей Комітет говорить формально від імені 15,000,000 зорганізованих в юніях робітників, а на ділі від імені сорок мільйонів робітників. З голосом і жалями такого Комітету неможливо не рахуватись, та ще такому зручному політикові як Труманові, що як голова партії завжди має на увазі нові вибори і голоси. Поминаючи слушність робітничих домагань в справі підвишки заробітної платні та представництва на найвищих урядових становиськах, угодовости від президента вимагає навіть політична тактика. Проте, й робітництву не можна забувати, що Америка знайшлася уже в „малій" війні, а „велика" може вибухнути кожного часу. Таке положення треба тепер юнійним провідникам мати постійно на увазі. Тому не пора тепер говорити про ґенеральні страйки. Теж інша справа — заробітні платні, а інша — амбіції юнійних провідників дістатись на найвищі становиська в уряді.

Проблема нашої молоді

Проблема нашої молоді—це справжня, велика проблема, можливо, найбільша, без мудрої і своєчасної розв'язки якої наше вже навіть недалеке майбутнє готово розплистися в мряковинні невідомого. І на диво, цею проблемою в громадському маштабі ми ще найменше інтересуємося, приділюємо їй ще найменше уваги, хоча з великим припливом молоді з новою іміграцією тут відкриваються нові великі перспективи і можливості.

Як представляється справа нашої молоді в організаційно-громадській площині сьогодні?

Ми маємо цілий ряд організацій молоді, давніх і нових. Ліґа Української Молоді Північної Америки об'єднує цілий ряд місцевих клюбів і організацій молоді тут народженої, часто вже другої і третьої генерації. Вона має вже багату і славну традицію та інтересний процес розвитку, росту й ідейного формування. Вона, як і кожна громадська інституція, має багато гарних і надійних прикмет, але теж не вільна від цілого ряду недомагань і недостач. Подібне можна б сказати і про Ліґу Католицької Молоді, чи Православну. Були теж спорадичні зусилля організувати чи „здобувати" молодь з боку інших, загально-громадських організацій, від братських Союзів починаючи а на місцевих товариствах кінчаючи. Крім того, існують Українсько-Американські Ветерани і хоча вони включають теж ветеранів з першої світової війни, проте й тут сильно переважає власне місцева молодь. Всі ці організації мають вже відповідну пророблену роботу, мають свої статути і статутово визначені цілі та шляхи змагань до них і, треба признати, всі вони характеризуються високою ідейністю і справі визволення України там призначено одно з перших місць, якщо не перше. Загальна кількість цеї молоді доходить до десяток тисяч.

З приїздом великої кількости української молоді з Европи в останніх двох роках тут почали, поруч існуючих організацій, виростати нові, найчастіше живцем перенесені з европейського терену, від назв починаючи а на членському складі кінчаючи. Сюди належать головно Пласт і СУМА. Вже тут повстало ОДУМ. Всі ці нові організації є без сумніву великою потребою молоді, що проявляється хочби з їхньої дуже живої діяльности. Це в більшості найвартісніший і найактивніший молодий елемент. Більшості з них вже в заранні їх життя доводилося і доводиться важко на хліб заробляти. Ці нові, хоча й невідомі на нашому терені організації молоді зберегли в більшості не тільки свої европейські форми, але й свій давній зміст. Вправді, в багатьох випадках спостерігається бажання і зусилля достосуватися до нових обставин, але процес в цьому напрямку є дуже повільний.

Зіставляючи ці організації місцевої і новоприбулої молоді, спостерігається—зі зрозумілих причин—далеко більше ці „два світи", ніж вони існують між старшим громадянством. І в цьому власне треба добачувати нашу головну проблему. Ми, громада, дуже мало, або нічого не робимо, щоби ці наші рідні „два світи" поступово до себе зблизити і їх з користю для них самих, для нашої громади і нашого майбутнього десь „в половині дороги" злити. Ми не тільки цього не робимо, ми навіть не маємо на це ще виробленої думки. Вправді, час, в якому такі обставини заіснували, ще дуже короткий, але він на місці не стоїть і в цьому випадку, більше ніж в будь-якому іншому, не можна тратити ані одного дня.

Форми розв'язки самі насуваються. Ми вже маємо багато випадків прикладної індівідуальної співпраці та порозуміння між місцевою і новоприбулою молоддю. Що більше, ми вже маємо нашич молодих пластунів з Европи, що не тільки носять американські уніформи, але й стріляють з американської зброї в обороні ідеалів, що є теж українськими. Нині чи завтра вже теж і вони будуть „українсько-американськими ветеранами", яким належиться місце в їх організації. А хіба вояки УПА, які в своїй „великій мандрівці" опинилися в цій країні, не боролись і не проливали свою кров за ті самі ідеали, за які боряться сьогодні американці в Кореї, і хіба рани на їхньому тілі не походять від тих самих большевицьких або німецьких куль?

Сказано, в особистому відношенні проблему співпраці і повного порозуміння місцевої і новоприбулої молоді вже в багатьох випадках розв'язано. Тепер важливе розв'язати її теж в організаційній площині і розв'язати її мудро. Треба багато взаємного зрозуміння і такту. Треба багато терпеливости. Але цю справу, яка жде ще на своїх піонерів, треба розв'язати. Це повинна мати на увазі Ліґа Молоді та інші давніші організації, як і новостворені чи відновлені, зокрема Пласт, СУМА та інші. Деякі кроки вже зроблено, але вони були дуже непевні. Треба зачати від того, щоб собою взаємно заінтересуватися, себе взаємно пізнати при праці і при забаві, познайомитись взаємно зі своїм розвитком та історією, зрозуміти себе взаємно, бо тоді цілком певно знайдеться й відповідна організаційна розв'язка.

Цими проблемами повинен і мусить заінтересуватися теж загал старшого громадянства і його організації та інституції й відповідно допомогти молоді дійти до такого ідейного та організаційного стану, що справді гарантував би майбутнє нашої громади так, як цього вимагає добро нашої великої Справи.

Леонід Полтава.

Новий пам'ятник у Москві

ЮРІЙ ДОВГОРУКИЙ НА СОВЄТСЬКІЙ ПЛОЩІ

Згадаймо трохи історії.

В липні 1149 р. суздальський князь Юрій вирушив воєнним походом на Київ, взявши з собою, як найвірніших союзників, споконвічних ворогів Руси-України — азіятів половців. Кілька разів безславно втікав Юрій з-під столиці Руської держави. Аж нарешті малодушний князь Ізяслав віддав без бою Київ Юрієві. Тоді суздальці, яких повно навів з собою Юрій, по-азійськи злобно погуляли на руських плечах.

15 травня 1157 р. нездалий „завойовник" Києва, руйнувач єдности Київської держави, князь Юрій Володимирович (із Мономахів) помер від перепою. Кияни скористувалися з щасливої нагоди і погромили суздальців — північних зайд.

В 1169 р. син Юрія, Андрій (відомий під ім'ям Андрія Боголюбського), прийшовши з півночі і користуючися зрадою Чорних Клобуків, напав на Київ, пограбував його і знищив: „...і не було нікому і нівідки милосердя: церкви горіли, християн вбивали та брали в неволю", — так записав очевидець-літописець.

Як бачимо, щойно почалося зародження майбутньої Московської держави, щойно на півночі, в Суздальському князівстві, відосередкові сили Київської Руси звили собі кубло, — відразу ж почали літописці робити записи, на зразок зацитованої вище. Князь Юрій Суздальський, відомий в російській (московській) історії як Юрій Довгорукий, для українців є символом одного з перших збройних нападів північного сусіда на нашу батьківщину.

І ось цей князь-грабіжник, зрадник свого роду, руйнувач Київської держави, привідця половецьких орд на Київ, що в кінці-кінців помер — за свідченням літописця — з перепою, — цей Юрій буде сидіти як заповідало совєтське радіо ще в минулому році — в совєтській, комуністичній Москві на шестиметровому коні (скульптор: Сергій Орлов), символічно протягнувши праву руку вперед. над московською площею, біля Білоруського двірця, насупроти палацу... Московського Совєта. Яке знаменне місце!

На думку Д. Аркіна (його статтю транслювало московське й київське радіо за „Сов. Іскусством" ч. 75) „князь Юрій — не кондотьєр, не загарбник чужих міст, а керівник, засновник Москви, Дмітрова і Переяславля, російський воїн, грізний змагар з ворогами свого народу".

Якого „свого" народу? Проти кого „грізний воїн"? Чому він стоятиме в совєтській Москві, „матері" всіх братніх народів СССР, саме насупроти управління Московськгоо Совєта?

Від XII-го сторіччя нічого не змінилося в московських імперіялістичних умах. Встановлення такого пам'ятника в Москві показує ще раз, що СССР створено за ідеєю Юріїв Довгоруких, Іванів Калит, Петрів Грозних. Воно ж викриває і причину „почервоніння" великої частини колись політичної російської еміграції тут, закордоном, зокрема у Франції, після 2-гої світової війни: тисячі вчорашніх білих колчаківців, врангелівців, денікінців і т. п., які в 1917-20 рр. допомагали большевикам гасити національно-соціяльні революції в Україні, Білорусі чи Кавказі, — товпилися в довгих чергах за совєтськими пашпортами.

Д. Аркін не дуже й приховує мету: „...Незабаром велетенський вершник з'явиться на Совєтській Площі, втілюючий в героїчному образі далекого минулого вічно живий образ нашого народу, прославляючий **Москву наших днів, сталінську Москву** — світову столицю передового людства".

Контрреволюційність московської жовтневої революції 1917 року все більше й більше розуміють у вільному демократичному світі. Впарі з цим, глибше розуміють і причини такого явища. Ось недавно з'явилася на полицях книжкових магазинів книга відомого швайцарського професора Гонцає де Раймольд-а „Російський світ" (В-во Люф-Плон. 1950). Автор її аналізує 4 періоди Московщини-Росії (помилково зачислюючи і досі Київський період до рос. історії), в кінці - кінців приходить до справедливого висновку, що **совєтська Росія продовжує старі державні основи російської (московської) нації: імперіялістичну і національну.**

Це тому було з поспіхом винищено в СССР стару, комуністично - інтернаціоналістичну, ґвардію; тому, щодалі міцніше нагінка на жидів; збільшується московський натиск на мови й національні культури інших народів СССР; тому виростають модерні червоні імперіялісти - шовіністи типу акад. Тарле чи Константіна Сімонова; тому пропаґується „вєлікую Росію", а на площах міст не лише самої Росії, а й інших країн СССР встановлюється пам'ятники Мініним, Суворовим, Сусаніним, Кутузовим і, нарешті, Юріям Довгоруковим.

Всього за 30 років збив копита совєтський кінь, що тяг тягар марксівського вчення. Кремль вивів нового — коня московського імперіялізму — шовінізму, який може гнати вперед тільки затоптуючи інші нації.

Новий пам'ятник в Москві це символ нової, ще ганебнішої доби в історії сучасної російської імперії, що носить назву СССР.

Б. Сивенко.

ЕВРОПА

ЕВРОПА ВЗАГАЛІ, ЕВРОПА „ПРОТИСОВЄТСЬКА" І ЕВРОПА „НЕВТРАЛЬНА".

I.

З часу християнської ери історія нашої планети — землі тісно повязана з невеликим порівняно континентом Европи, що геофізично не є навіть виразно відокремлений на сході від великого континенту Азії. Там, в Европі — колиска новітньої світової культури і цивілізації, там зав'язувалися і розв'язувалися світові конфлікти — війни і революції; там в Европі, на якійсь 1/13 земного суходолу скупчилася чверть усієї людности земної кулі (приблизно 0,5 міліярда на 2 млд. загально). І ось нині, в критичну добу великого змагу між двома принципами людського життя і розвитку, двома системами — системою вільного і системою поневоленого суспільства і людини — почувається, що до вирішення прийде таки в Европі. Десь там в Азії став на дибки півміліярдоволюдний Китай, гримлять гармати і ревуть мотори бойових літаків у Кореї, триває запекла боротьба в Індокитаї, але людство знає: щойно грім канонади в Европі поширить невгаваючі льокальні війни знову до меж світової, глобальної війни.

Тож заходить потреба ще раз придивитися Европі, що вона собою уявляє саме тепер, по п'ятьох роках від закінчення II. світової війни.

Насамперед, мусимо ствердити, ідейно-політично Европа — як твердиня християнської культури і загальнолюдського прогресу — вікола не покривалась просторовим поняттям Европи географічної, як континенту, бо з неї завжди випадала Московщина і (вже тільки політично) підбиті нею інші країни Східної Европи. Загально приймалося, що справжня Европа кінчалася на кордонах з царською, а пізніше совєтсько - сталінською імперією. За роки останньої війни і в наслідок її ця Европа ще поменшала: втрачено на користь совєтської деспотії цілу низку менших і більших держав середущо-східної Европи: балтійські (Литву, Латвію і Естонію), Польщу з Західною Україною і Західною Білоруссю, Чехо-Словаччину, Мадярщину, Румунію, Болгарію, Югославію й Альбанію як теж всю східну половину Німеччини. Це становить разом яких 1510 тисяч кв. км. простору з 130 млн. людности (приблизно). Якщо навіть виключити з цього Югославію (250 т. кв. клм. простору і 15 млн. людности), що висмикнулась з-під дикрету Москви і перебуває зараз ні в цих, ні в тих, на становищі якогось білого крука, то всетаки 1260 кв. клм. і 115 млн. людности становлять величезне збільшення сов. потуги, небувалий виграш Москви на заході, осягнений, до речі сказавши, не так у наслідок бойових дій проти Гітлєра, як у наслідок цинічного шантажу й ошуканства Совєтами своїх воєнних спільників — західних аліянтів. Словом, позасовєтська Европа нині — це територіяльно лише якась 1/4 европейського континенту, де проте скупчена половина всієї европейської людности, тобто близько 250 млн. осіб.

Та годі думати, що бодай ця, позасовєтська Европа твердо зважилась боронити віковічні надбання своєї культури й цивілізації від аґресії червоного тоталітаризму. Щоправда, завдяки активним заходам і допомозі ЗДА створено вже формальні рами великої об'єднаної організації Европи — так званий Північно-Атлантійський Пакт. Але це лише рами, форма, що її ще треба виповнити реальним дійовим змі-

(Продовження на стор. 3-тій)

Лев Ясінчук.

„НОВА ЕВРОПА"

(Уривок з повісти: „Данина Молохові").

5)

Тут віднайшла молода дружина свого мужа, саме Богданового брата. Мав обрізаний ніс і руки звязані назад колючим дротом. По одінні впевнилися про його тожсаможність. Щойно тепер признався Богдан, чому він утік до Левчуків. Коли його брата забірали НКВД-исти, він непомітно втік поза хату, залишаючи всьо своє й спинився в Левчуків. Не говорив їм того у свій час, бо не хотів їх наполохати.

Хто не найшов, чи не впізнав своїх, той біжить на Казимирівську вулицю до тюрми званої „Бриґідки". Бо з тюрми на Замарстинові, кажуть, усіх вивезли. Чи довезли, — цього ніхто не знає. А все ж таки — навіть ті, що передбачували, Україну як німецьку кольонію, не прочували, що ті самі тюрми незабаром знов начиняться українцями, та що при вечірному підрахунку арештантів будуть ґештапівські виродки доптати по пальцях їх рук, витягнених рядочком на помості.

Левчукові нерви розхолиталися до слабості. Немов одурманений наркотиком, вийшов коливаючим кроком з тюрми. Чим дальше відти, бо не видержить. А як видержують ті, що віднайшли там своїх!

Ще недалеко відійшов вгору по вулиці Сапіги від натовпу збитого перед тюрмою, як натрапив на сцену, що не часто трапляялася.

Прохожий пізнав на вулиці такого, що його підозрівали в доносах большевицькій поліції. Як розюшений звір кинувся на нього й почав бити куди попало. Нападений вибіг на середину дороги. Нападаючий побіг за ним, копнув його чоботом. Большевицький агент захитався й впав. Нападаючий почав бити пястуками й копати чоботами в голову, в спину, куди попало. Нападений заслонювався зразу руками немов би це могло помогти, але за хвилину лежав безборонно. По обох боках, на пішоходах ставали люди, але ніхто не відважився боронити. Надійшли німецькі вояки; може вмішаються, оборонять. Та ні; поглянувли в бік, що діється, усміхнулися й пішли дальше. Доволі вражень на один день. До вечора Левчук не виходив з дому.

На дворі стемніло. Неосвітлене місто виглядало понуро. В помешканнях світилася свічка. До входових дверей Левчука хтось тихо застукав. Чому не дзвонить? — подумав Левчук. Хто це може бути?... За хвилину тихий стуків поновився. Левчук підійшов до дверей.

— Хто це?

— Це я, Клара Гефлінґ — прошептав придушений голос. Була це дружина господаря Левчукового мешкання, жидівка.

Левчук відчинив двері й до передпокою ввійшла росла, расова, гарна пані.

— Слава Україні! Будьте добрі переховати нам футра — моє і мужа.

— Чому, що сталося?

— Ще не сталося, а хто зна, що може статися. Можуть бути грабунки в жидів, або й щось гіршого.

— А як у мене зрабують?

— То зрабують. Але я певна, що ви не скажете, що зрабували, якщо цього дійсно не буде. Скинула з себе два футра, що мала на собі.

— Чи бачив вас хто, як ви йшли до мене?

— Або ж я дурна? Ніхто не бачив. Будьте здорові. Слава Україні!

Заледви Левчук замкнув двері за панею Гефлінґ, як заторкотів дзвінок при входових дверях.

Левчук вернувся, відкрив віконце й крізь темряву в коридорі впізнав свою дружину, що двигала якусь виповнену торбу. Відчинив двері і впустив дружину.

— Що це ти двигаєш?

—Тсс, тихо. Адвокатиха Райнерка прохала, щоб їй переховати дещо лучшого з білля.

— Незадовго буде в нас склад жидівських речей, бо вже й дівчина наприймала від сусідів.

Коли вже були самі в мешканні, каже дружина до Левчука.

— Ховають жиди свої одяги, може й гроші де позамуровують. Але де вони самі поховаються...

— Нещасний нарід, — відізвався Левчук. На жидів надійде, здається, раньше, а на нас — щойно опісля...

А в його голові крутилася думка: яких то жертв захоче ще цей молох...

На другий день уже почала діяти у Львові Україна постепенно, в деяких ділянках. Військове управління погодилося, щоб містом управляв українець і признало посадником українського науковця, людину понадпартійну, з нахилом до молодших. Полянський був захоплений зверхними познаками перших днів німецького приходу. Цю свою особливу прихильність виявляв він нераз на принагідних сходинах українців Львова, підносячи самовпевнено заслуги УОН в заіснуванні тодішньої української дійсности. Гладкий у поведінці, зручний у переводженні замислів своїх і своїх дорадників, почав відновлювати самоуправу міста, що в своїй побудові була мішаниною передвоєнних польських та останніх большевицьких порядків. Окремі міські уряди доручав организувати або своїм товаришам по фаху, себто вчителям, або людям з УОН, чи її симпатикам. Під його зручною кермою запанував у місті швидко лад і порядок.

— Слава Україні! Чи ви інтересуєтеся й дальше справами шкільництва? — питає Левчика молодий кооператор, стрінувши його на вулиці

— Я хоча б і не хотів то в мене є це заінтересуванння навіть без моєї волі.

— А знаєте ви, що справи шкільництва й культури доручив посадник д-рові?

— Так? Це й добре сталося.

— Як? Добре?

— По моєму — так. Фахівець, учитель, дарма, що не мав ще нагоди набрати адміністративної практики.

— Ви ніби забули, що признали большевики титул доктора історичних наук і тим його за щось відзначили, а по нашому — він скомпромітований.

— Я тямлю цей факт, але думаю, що ніхто не повинен добачувати в тому признанні щось незвичайного. Бо ніхто чейже не повірить, (певно й ви — ні), що міг би за титул заміняти свої історичні вірування. Цього свого невдоволення навіть нігде не підносіть, щоб чого доброго дійсно не зробити перед німцями — большевика, — відповів на це Левчук.

— Може й ваша слушність. Будьте здорові. Спішуся до „мешканевого уряду". Тепер можна одержати добре помешкання; там „наші" люди. Я хочу заміняти своє помешкання на більше.

— Пощо ж вам більшого; ви прецінь самітний.

— Коли можна, то чому не брати. Тепер наш час.

— Прийдуть німці, то вас викинуть.

— Нас? Ні. Наша справа горою.

Молодик розпрощався й відійшов. Вслід за ним сказав Левчук сам до себе: „Ще один кандидат на розчарування".

В будинку українського обезпеченевого тов-а „Дністер", на розі вулиці „Руської" й Підваля громадилися молоді студенти й усякі їх прибічники. В кімнатах на поверсі було бюро УОН-ської львівської централі. Стенотипістки переписували пильно з Літературно-Наукового Вістника статті Донцова; певно для пропаґандистів на підклад для їхніх доповідей. Таких писарок треба було багато, але їх не було, бо українські дівчата йшли з правила на університет; у тому залюбки — на медицину.

Василь Витвицький

Капеля Бандуристів оновлена

„За віру християнську одностайне стати,
Лицарської слави зажинати,
Козацьких звичаїв добре знати".
З думи про Івана Коновченка

Живучість Капелі Бандуристів імени Тараса Шевченка гідна великого подиву. Хоч стільки перешкод було на довгій дорозі розвитку Капелі, хоч стільки ударів було спрямовано на її знищення, вона завжди заново ставала на свій шлях служіння кобзарським традиціям. Останньо здавалося, що непригідні для мистецької діяльности умовини, довгомісячна перерва і врешті внутрішня криза остаточно заломлять її. Та ні! Ми знову мали нагоду почути нашу Капелю і полюбуватися вже самим її мальовничим гордовито-лицарським зовнішнім виглядом.

Порівнюючи з минулорічними цьогорічні виступи Капелі Бандуристів маємо основну різницю в тому, що відбуваються під керівництвом колишнього диригента Капелі Володимира Божика. „З диригентом", чи „без диригента" — питання, що здавна стоїть перед Капелею. Воно теж насувається й слухачам, які деколи роблять надто похопні висновки: той, мовляв, керівник кращий, чи другий. По суті справа в чому іншому. У одне і друге має добрі прикмети і недостачі. Хто мав нагоду слухати наших бандуристів напереміну з Китастим у проводі і з Божиком, як диригентом, міг у цьому переконатись. Виступаючи без диригента спів і гра Капелі мають мягкість та інтимність, цихі прикметні камерному виконанню. З диригентом Капеля може дати більше сили і блиску великого хорово-оркестрового масиву. Зрештою тут справа не в засаді, а в тому факті, що в особі Володимира Божика, Капеля має диригента з визначним хистом, всебічною музичною освітою і довголітньою практикою.

Нове у цьогорічній програмі введення окремого відділу церковної музики — творів Бортнянського, Стеценка, Кошиця — поєднаної з колядками здебільшого в обробці незрівнянного на цьому полі К. Стеценка. Цим відкривається окрема ділянка, один з виходів з репертуарної тісноти Капелі. Щодо стилевости і історичности цієї спроби не можемо забувати, що сфера релігійна взагалі близька давнім кобзарям, хоч і виявлялася — якна річ — у інших формах. Чи не казав один з найбільших наших кобзарів Остап Вересай, що кобзарські співи Богом передані людям в науку!

Інша справа підходу до виконання церковних творів. Воно може бути у музично-концертовому пляні, або спрямовуватись більше в напрямі викликання молитовного настрою. Схиляючись до цього другого способу інтерпретації, було б порадно уникати надмірного звукового наснаження, надто виразистих крешенд та гострих кінцевих зривів. Завважити б теж, що цей розділ може тільки скористати, коли з нього пропуститься „Отче наш" Новохатського. Кладучи цей твір зараз таки в сусідстві з Бортнянським робиться кривду обом творам, чи пак авторам.

Другий розділ програми присвячений історичним пісням, третій жартівливим і танковим. З численних точок цих розділів варто відзначити ті, що найкраще відзначують питоменності кобзарського мистецтва і є цінною та здоровою підвалиною усієї програми. Їх теж Капеля виконує справді зразково. Це крім „Байди" Хоткевича, пісня про Нечая Кошиця, пісні про Залізняка Стеценка, „Закувала та сива зазуля" Ніщинського, „Вперед" Божика, „Ой, по горі" Попатенка, „Котилася ясна зоря" і „Садом, садом, кумасенько" Лисенка та „Ішав козак без ліс" Леонтовича. Майстерно і з знаменитою дикцією були теж виконані такі жартівливі пісні, як „Ой, гоп, тини-ни" та „Від Києва до Лубен". У „Коломийках" Гнатишина краще не додавати вигуків, яких у цій пісні і так забагато. На думку автора цих рядків було б бажано включити в програму деякі пісні з обробки Григорія Китастого не тільки з уваги на те, що з його іменем зв'язано так багато світлих сторінок з минулого Капелі, але й тому, що його твори писані з добрим знанням кобзарської справи.

Голосовий матеріял при деяко збільшеному складі Капелі справді знаменитий, блискучий, його сила і розпорядність імпозантні. Давний козир Капелі — численні солісти: Сферт, Ольховий, Кучер, Любанський, Панасенко, Погорілий, Попов, П. і О. Садові, Уманців, Цюра.

Слухаючи пісню за піснею приходимо на думку: чи зуміємо ми за всяку ціну зберегти Капелю Бандуристів? Слухачі опрощених передач з Метрополітен Опери мають нагоду слухати, як ця слава і гордість країни мільйонерів закликає усіх: „Поможіть втриматись! Присилайте хоч би небагато, хоч би один доляр!" Наша Капеля досі не зверталася з таким проханням, зате її виїзд у нову концертову поїздку це заклик до усіх українців в Америці й Канаді, давніх і нових, старших і молодших. Капеля неначе звертається з такими словами: „Нас не вбила ні большевицька, ні гітлерівська неволя. Невже ви, американські й канадійські українці, уб'єте нас своєю байдужістю?" — На концерті, що відбувся 11. цього місяця у відбувся 11. цього місяця у просторій „Шкотській" залі, Дітройт дав відповідь своєю масовою участю і ентузіястичним прийняттям Капелі.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

В пам'ять Ольги Басараб.

Українська мама, що виховує свою доню на добру громадянку, не мусить шукати зразків у чужому середовищі. Є і з нас жінки, яких життя—це одна велика, жертвенна праця для добра ближніх. І є в нас жінки, що в ім'я великого майбутнього нації не завагалися піти на муки і смерть. На тлі сірих тюремних мурів стає перед нами світла постать Ольги Басараб. Жіноче серце „вщерть любовію налите, а в грізних хвилях тверде і незломне", як у легендарного лицаря, що дракона вбиває.

Тому в лютому місяці багато організацій в Ню Йорку як Тов. Лесі Українки, Жіночий відділ У.Н.Союзу Золотий Хрест, ОЧЧСУ, СУМА та Пласт, мали реферати про Ольгу Басараб у своїх домівках, щоб в той спосіб плекати культ героїзму серед своїх членів. Спеціяльно більшу і добірну програму приготовило Пластове Юнацтво для своїх членів минулої суботи.

Ім'я Ольги Басараб стало уже не тільки зразком для виховання і наслідування. Воно стало також символом участи жіноцтва у визвольній боротьбі за Україну. Коли відзначаємо День Ольги Басараб, відзначаємо всіх тих жінок і дівчат, що по геройськи вмерли за волю України, чи то в катівнях Чека чи Енкаведе, чи то в Гестапо, чи в боях славної УПА. Тому саме, крім окремих організаційних святкувань по своїх домівках, громадянство міста Ню Йорку відзначить ще річницю смерти Ольги Басараб загально громадським святом, програму якого приготовляє Тов. Ольги Басараб 15 відд. Золотого Хреста. Свято відбудеться 25. лютого в Стайвесант Гайскул при 15 вул. між 1 і 2 Евеню в Ню Йорку, о год. 7:30 ввечорі.

В програму входять такі точки:

Виступ хору під дириґентурою Проф. В. Завітневича, соло-співи п-ні Кокольської Кобрин, Е. Камінського, промови пані М. Макарошкової і С. Галичин. Виступ пласту, Пластової Станиці Ню Йорку, окремою точкою буде виступ дітей, т.і.

Дохід призначений на видання книжки про участь жіноцтва в боротьбі проти окупантів України, німецького і большевицького.

Анна Середа.

НЮАРК, Н. Дж.

До постави „Наталки Полтавки"

В неділю, 25 лютого, в залі Українського Центру при Вилліям вулиці Ансамбль Українських Артистів Опери і Драми виставить безсмертну українську оперу „Наталку Полтавку". Думаємо, що цю новину прийме громадянство з великою втіхою. Потреба в доброму театральному колективі, що міг би виставляти, як співочі, музичні п'єси, так і драматичні, відчувається довший час, а тепер, коли прибуло стільки нових сил з Европи, вона вже стала пекучою. Всі ми так тужимо за рідним словом і рідною пісенею. Ансамбль Українських Артистів Опери і Драми бере отсе на себе почесне зобов'язання своїми виставами не тільки розважати, але й виховувати, бо це теж важливе. Тому і почимає свою працю від „Наталки Полтавки", яку хоче показати в першорядному виконанні. Що так буде, можуть гарантувати оті знамениті сили, які входять у склад Ансамблю, як о так добре нам відома оперова співачка п-ні Мозгова-Винниченко, чи такі артисти як М. Чалий, М. Романчак й інші.

Надіємось, що громадянство попре цей щасливий задум в першу чергу своєю численною приявністю на цій першій виставі, яка цілком певно пройде з великим мистецьким успіхом. К.

ШІКАГО, Ілл.

„Не мовкнуть сальви у Карпатах..."

В дусі цих слів Теодора Курпіти українці Шікаґа величаво святкували цього року Річницю Державности й Соборности України. Масова участь в академії, влаштованій Лігою Американців Українського Походження і всіх об'єднаних в ній організацій, в неділю 28. січня б. р. дала повний доказ, що українці Шікаґа здають собі справу з існуючого стану, бо „не мовкнуть сальви у Карпатах", здають собі справу з своїх обов'язків супроти поневоленої України, а тому все і всюди маніфестують свою єдність з боротьбою Краю за повну реалізацію Актів з 22 січня 1918 і 1919 років.

Ще далеко до 3-тьої години, а заля вже переповнена. В третій годині відчиняється заслона й на тлі Св. Софії і Св. Юра, що їх єднає золотий Тризуб, видно в козацьких строях чоловічий хор „Сурма", під орудою п. Мирона Федорова, та розпочинає святочну частину американським гимном. Коротке вступне слово виголосив сот. Володимир Тимцюрак, голова ОбВУА в Шікаґо, а святочну промову виголосив учасник Акту Соборности з 22. січня 1919 в Києві, сот. Юрій Артющенко. Тоді як перший промовець зупинився насамперед над проблемою державности України, а значення Актів 22. січня 1918 р. в Києві, 1. листопада 1918 р. у Львові і 15 березня 1939 року в Хусті для Української Нації зокрема, то сот. Юрій Артющенко в своїй доповіді проаналізував загальне положення в Україні в часі Визвольних Змагань України 1917-21 рр., військові дії, але найбільше уваги приєвятив духові соборности українських земель, вже від Володимира Великого, що з'єднав усі українські землі в могутній державі, через Богдана Хмельницького аж до Актів 22. січня 1918 р. в Києві, 3. січня 1919 в Станиславові, 21 січня 1919 року в Хусті та їх завершення — 22 січня 1919 року на Софійській Площі в золотоверхому Києві. Промовець окремо згадав бій Студентського Куріня під Крутами, річниця якого теж припадала на цей місяць. Свою промову закінчує словами: „Перед нами новий світанок і в далечині вже грають проблиски нового золотого гомону, що принесе волю, всебічну силу й славу Україні" і закликає „Будьмо ж гідними його зустріти!"

Другу частину програми заповнили: виступи хору „Сурма", сольоспіви пп. Е. Романовської-Плешкевич, д-ра Івана Рудавського, фортепіянове виконання власної композиції проф. Ігоря Білогруда й деклямація пані Роми Романюк-Дзюбинської. Декляматорка, як звичайно, заговорила словами Теодора Курпіти до глибини душі всім приявним, бо Україна „... нині згар і чорні ями, і кров у Пруті і Дніпрі..." Але вже недалеко той час...

„як вдарять у дзвони міста і (оселі,
І з прапорів звисне над золо-(том труб
Не хам у кривавій військо-(вій шинелі,
А рідний, великий, безсмерт-(ний Тризуб".

Слухаючи вірш „Україна", пролітали перед очима образи народного горя, але теж і завзяття, національної гордости й визвольної боротьби України за свої Богом дані національні права, бо художниця живого слова передала ці образи надзвичайно пластично. Публіка нагородила її бурею оплесків, як також і солістів.

На окрему згадку заслуговує виступ хору „Сурма", зокрема за його в'язанку стрілецьких пісень. Цей хор від порівнюючи досить короткого часу зробив надзвичайний крок вперед і є надія, що під досвідченою кермою п. Мирона Федорова виросте в репрезентативний хор Середньої Америки.

Академію закінчено відспіванням українського національного гимну.

Програма була добре дібрана. Публіка під кожним оглядом дописала. Чистий дохід призначено на пересеченну акцію і потреби УКК.

Петро Стерчо

Европа

(Продовження зі стор. 2-гої)

стом, перевести з стану деклярaтивного в стан реальности, в стан спроможности і готовости дати збройну відсіч передбаченій агресії совєтського тоталітарного блоку.

Беручи справу так, як вона є сьогодні, себто по відвідинах Европи ген. Айзенгавером, мана ще й тепер певности чи взагалі спільно - европейську оборонну армію пощастить розбудувати до розмірів такої поважної сили, щоб вона змогла затримати евентуальну навалу совєтських армій принаймні на декілька тижнів, заки встигне прибути до берегів Европи солідна підмога Америки. Мова йде про те, щоб наземна армія ЗДА мала щеякесь европейське „редюї" — відповідний тереновий простір з західно-европейськими портами, де могла б висадитися на суходіл, а не починати відвойовувати Европу із здобуття цих портів і взагалі місця для десантів.

Ми сказали, що нинішня позасовєтська Европа щодо людського потенціялу ще виглядає досить поважно — прибл. 250 млн. людности. Це більше, ніж у Совєтському Союзі, якщо брати його самого, без сателітів. Та, на жаль, не всі країни позасовєтської Европи беруть участь у творенні загальноевропейської оборонної армії — не всі ввійшли до Півн. Атлянтійського Пакту. Історія пожартувала ще й тим, що якраз поза Пактом опинилися країни, мілітарно найбільш готові, з кращими на цей час наземними арміями; ось вони: Еспанія (503 тисячі кв. км. простору і 25 млн. людности), Швеція (449 тис. кв. км. і 6,5 млн. людности, Швайцарія (41 тис. кв. км. і 4,25 млн. людности), Финляндія (370 тис. кв. км. і 3,5 млн. людности) Югославія (250 тис. кв. км. і 15,25 млн. людности). Отож як вилучити з позасовєтської Европи названі країни з їх 54,5 млн. люду та ще Західну Німеччину і Австрію (які не є ще вповні суверенні держави і тому формально не можуть бути членами Півн. Атлянтійського Пакту) з їх 46 млн., то людський потенціял европейських учасників протитоталітарного Союзу становить приблизно (250—100) 150 млн. А готового наземного війська для оборони Европи учасники Союзу (тобто Півн. Атлянтійського Пакту) можуть сьогодні дати (не рахуючи ЗДА) до смішного мало — не більше якихбудь 40 дивізій, тобто прибл. 0.5 млн. вояків. Це тоді, коли СССР з своїми европейськими сателітами має готових — навчених і модерно озброєних — близько 5 млн. вояків наземних військ, тобто вдесятеро більше.

(Закінчення буде).

НЕДОСТАЧА ЛІКУ ПРОТИ НАСІКОМИХ СВІТОВОЮ ЗАГРОЗОЮ

Ню Йорк. — Лік, звісний від часу другої світової війни під скороченою назвою „Д. Д. Т.", який продукувано у величезній кількости для винищування комах і насікомих, подорожів тепер до тісі міри, що загрожує кампанії винищування комах, як розносців пошесних недуг. Це стверджено в Панамериканськім Санітарнім Бюрі, яке належить до Світової Організації Здоров'я. Досі в ЗДА вироблялі 75 відсотків продукції цього ліку цілого земного глобу, але Америка вже не може подолати такому запотребуванні. Д. Д. Т. потрібне на спинення таких пошестей, як малярія, тиф, чума і жовта пропасниця. Ці недуги загрожують в першу чергу країнам Далекого й Середнього Сходу.

● У Франції вкрадено з автомобіля одного інженера таємні пляни нової і таємної противотанкової зброї.

● Лев у цирку напав на тигра в Дітройті і забив його. Цю трагедію бачили 3,000 дітей приявних підчас циркового представлення.

ЗАТРУДНЕННЯ НОВИХ ІМІГРАНТІВ У КАНАДІ

Оттава. — За обчисленням „Пресового Бюлетеню" прихало в 1950 році до Канади 73,912 нових імігрантів, з того заморських країн 66,113 осіб, а зі Злучених Держав 7,799. За зарібковим затрудненням іміґранти виказують такі числа: фармері 15,027, нефахові або на-пів фахові робітники 4,550, вишколені робітники 5,821, ремісники 2,697, шахтарі 533, домашні робітниці-жінки 2,544, інші кляси 2,072 мужчин і 9,343 жінок. При обрахунку названих затруднень, за винятком „інших кляс", подано окремо число жінок і дітей, яких тут не вичислено, хоч їх вказано в загальнім числі. Найбільше европейців поселилось в провінції Онтеріо, бо аж 35,339, у Квебеку 12,138, в Манітобі 3,408, у Саскачевані 2,705, в Алберті 5,836, а в Бритіш колумбії 5,184. В інших провінціях їх осіло тільки по кілька сотень.

„ПРИМУСОВИХ" ФАШИСТІВ І НАЦИСТІВ БУДУТЬ ВПУСКАТИ ДО АМЕРИКИ

Вашингтон. — Палата репрезентантів ухвалила законопроєкт, щоб дозволити на в'їзд до Злучених Держав особам, які не добровільно були членами фашистівських або нацистівських та інших некомуністичних організацій закордоном. На підставі закону про контролю над чужинцями такі особи досі не мають вступу в Америку. Біл має на меті впустити до Америки в першу чергу чужонароджені жінки американських громадян. Однак законопроєкт не має на цілі допустити комуністів, яким вступ заборонений. Подібний біл ухвалено вже в сенатській правничій комісії.

Спортові Вісті

УСПІХ УКРАЇНСЬКОГО СПОРТОВЦЯ

Молодий український змагун РОМАН ВІРЩУК, активний член У.А.С.Т. „ЛЕВИ" в Шікаґо, здобув у дистриктових змаганнях в пінґ-понґ в групі 16-19 річних хлопців перше місце та золоту медалю! Тим самим закваліфікувався до участи в індивідуальних змаганнях за першість міста Шікаґо. В пів-фіналі Роман Вірщук здобув 2-ге місце і срібну медалю. Це промостило йому дорогу до фінальних змагань, що незабаром відбудуться. Молодому 17-річному змагунові бажаємо дальших успіхів і гідної репрезентації українського спорту на терені Шікаґо!

Неділя, дня 18 лютого 1951. Після двох програшів у рамах 17-вого футбольного турніру за першість І-ої Дивізії, Команда копаного м'яча У.А.С.Т. „ЛЕВИ" здобула переконливу перемогу над Шведсько-Американським Спортовим Т-вом „СВІДІС" з розрахунком 3:1 (2:0). Ворота здобули: Маркевич Р. 2, Дахнівський М. 1. Від закінчення турніру ділить Дружину „ЛЕВИ" ще троє змагань.

Юр. Т-вич

У.А.С.Т. і У.С.К. Ню Йорк учасниками змагань за чашу

Вже на наступну неділю, 24 лютого ц. р., починаються футбольні розгривки циклю змагань за чашу Стейту Ню Йорк та д-ра Маннінґа. У.А.С.Т-во братиме участь у грах за чашу Стейту Ню Йорк поруч з дуже сильними командами Німецько-Американської і Національної Лігі. Перші змагання гратиме У.А.С.Т. вже цеї неділі з командою Німецької Ліги Ґрік-Амерікенс на їхньому грищі на Бронксі.

У.С.К. у розгривках за чашу Д-ра Маннінґа зустрінеться цього ж самого дня з німецькою командою Швайцер С.К. на грищі Центрального Парку.

Можна сподіватись, що обидві наші команди, широко знані не тільки серед українських, але й американських спортових кругів, хоч і не мають дуже добрих виглядів на здобуття одної чи другої чаші, ще раз докажуть на міжнародній арені, що українці вміють грати футбол. Бажаючи успіху нашим футболістам, треба пригадати їм, що перемогу добувається тільки взірцевою співпрацею всіх без виїмку змагунів команди (без асів), та що ім'я доброго спортовця дістають не тільки ті, що вигравоть, але і ті, що вміють чесно грати та по-лицарськи програти.

Є теж побажання переважно до молодших змагунів, які часто не являються на заповіджені змагання, або оправдують свої невдачі на грищі перетомленням вчорашньою забавою і т. п., щоб вони ставились поважніше до змагань та їх спортових команд і відвідували забави завжди, тільки не ввечорі перед змаганнями.

В. С.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ГЕМТРЕМК, МІШ.

„Свят—Вечір"

Дня 21 січня відбувся „Святий Вечір" улаштований Союзом Укр. 26-го Відділу в Укр. Хаті на Ґрейлінґ в Гемтремку. Свято відбулося дуже гарно, у святочно прибраній залі. Гостей до столів впроваджували молоді дівчата в гарних укр. нар. строях. Гостей було багато, так що не могли поміститись всі залі і мусіли столи накривати в сутеринах. Свят-Вечір зачався відіграням сценки „Дивна ніч у Карпатах". Приготуванням цеї сценки займалась п. Березовська, всі аматори сценічного виконання були нові іміґранти. П. Березовська і п. Дацко багато понесли труду в тій постанові. По скінченні високо патріотичної сценки о. парох Шмондяк спільною молитвою зачав Св.-Вечір. Страви Свят-Вечірні приготовляли членки підприємчивого комітету під зарядом неструдженої членки п. Юлії Кульчицької. Голова С. Укр. п. Хомяк відкрила Св. Вечір, у своїй гарній промові передала Свят-Вечірні звичаї на рідних землях. Програму Свята перевела Ст. Заплітна. Першим бесідником з гостей був о. парох Шмондяк. Він у своїй глибокій промові взивав присутних, щоб зберігали наші гарні різдвяні звичаї на американській землі. Знов о. Блаващький підчеркнув вагу національної традиції, яка поможе розпорошеним по світі українцям зберегти свою національність. Потім п. Ганиш, фінан. касієрка С. У. візвала присутних зложити добровільний даток на будову парохіяльної школи і УПА. Пояснила гостям, що українська дитина не пропаде, як буде вихована в українській школі. Також змалювала присутнім геройську боротьбу наших крайових синів та дочок на українських землях з большевицьким наїздником.

До слова прийшов наш заслужений діяч, голова ЗУАД-Комітету, адвокат Іван Панчук. Він подякував С. Українок, що запросили його на це свято, бо як казав, він обновляється духом, на тім родиннім святі. Тішить його, що стара і нова іміґрація спільно зливаються в одну українську громаду. Д-р Софія Парфанович в кількох теплих словах сказала, що вона мило вражена, що знаходиться між своїми людьми, а п. Будзол, заступниця Головної Управи СУА, привитала присутних і побажала, щоб і дальше святкувались спільно це традиційне свято. Далі Ірена Козаченко, секретарка філії С. Укр. в Дітройті підносить вагу і значіння таких традиційних Свят-Вечорів. При кінці предсідник парохії, п. Чупа, взивав присутних пам'ятати про будову школи і своїми датками помогти її докінчити. Ще п. Ганиш повідомив, що збірка принесла $183.50. Відспіванням коляд і спільною молитвою закінчено це гарне родинне свято.

Пожертви склали по $10: Яків Дмитрів; по $5: адв. Іван Панчук, Н. Н.; по $3: Газда; по $2: Семен Погребеник, В. Вадків; по $1: Турецький, Гришко, Стецько, Прокопович, Васько, Дулявська, Когут, Стисловська, Козаченко, Бавдал, Озарків, Кузик, Янкевич, Д-р С. Парфанович, Королишин, Сіґда, Чорній, Цюпа, Є. Климишин, Варнич, Стойко, Білик, о. Блаващький, Кузик, Сіґда, Чепак, Готро, Триль, Скочиліс, Дацків, Дубик О. Вільхова, О. Синечко, Туставський, д-р Заплітний, Ганиш, Солодка, Г. Стельмах, Антонів, Богай, Голуб, Завінська, Беднар, Яблонський, Кобаса, Кічак, Віліям, Ващук, Василевко, Чернецький, Кобаса, Крук, Стеткевич, Возняк, Ковалик, Стецюк, Боляк, З. Стельмах, Говид, Нонтба, Сліпак, М. Гасло, Я. Івахів, І. Крупка, Мазяк, Волощук, К. Савка, І. Бойко, Ковальчук, Полянська, Пелех, Красіцький, Завінська, Хомяк, Талишин, Кардаш, Ганачук, Заблоцька, В. Олійник, І. Федишин, О. Дуда, К. Хомяк, Круп, Д. Васько, С. Варло, П. Турецький, Богач, А. Стефенсон. С. Верґун, М. Старик, С. Воловник, І. Рудик, І. Кульчицький, К. Гой, Д. Войтишин, П. Франкович, І Цулюх, А. Сізик, С. Чупка, Холява, М. Мацейко, М. Мицишин, К. Сіві, Ю. Терлецька, А. Пиндик, Є. Пиндик.

Ст. Заплітна
секр. С. Українок

ПОШИРЯЙТЕ „СВОБОДУ".

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК

Перша відкрита конференція Мистецької Кураторії при УВАН відбудеться в Ню Йорку 24 лютого 1951 в залі Літературно - Мистецького Клюбу 149, Друга Евня, з доповідями д-ра Т. Олесіюка, скульптора С. Литвиненка, та проф. Д. Горняткевича. Початок докладно в 6-тій год. вечером. Вхід на залю вільний.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ.

До зборів Від. УКК.

У „Свободі" з дня 17. лютого ц.р., поміщено рецензію з установчих зборів відділу У.К. К. з Пасейку, де згадано, що мозком організаційної і культурно освітної праці при Тов. ім. Т. Шевченка є п.п. Т. Кулик і М. Яремко (помилково Ярема). Ми від себе засвідчуємо, що цілковито до цього не почуваємось і це не відповідає дійсности, бо Тов. ім. Т. Шевченка ще заки ми вступили до нього вже існувало і велась там без нас і ведеться дальше культурна праця. — Теофіль Кулик, Михайло Яремко.

ЩАДІТЬ У ЛЕГКИЙ СПОСІБ... КУПУЙТЕ СВОЇ БОНДИ ЧЕРЕЗ ПЕЙРОЛ СЕЙВІНҐС"!

ПОДЯКА

Високоповажаному Пану
МИХАЙЛОВІ ЮРКІВ
м. Рачестер

українцеві-патріотові, за щиру і безвинагородну допомогу для нас новоприбулих скитальців, цим шляхом складаємо щиру подяку та бажаємо Йому довгих років життя, здоровя і дальшого продовжування Його праці на чисто християнських засадах.

1) Pashkiw Tit
2) Ing. Malachawskyj
3) Шумко Микола
4) Горох Гаврило

ТАРЗАН, ч. 2538. Тарзан діє

„У цій хвилині" — кінчив Ґрідлі свою історію — „місія скінчилася. Це було останнє слово, яке я почув від Пелюсідара".

„Ми довго розмовляли" — сказав Тарзан. — „Завтра я візьму тебе до д-ра Френклина".

Чотири дні приспішеного ходу привели їх до їхньої цілі, до лябораторії в нетрях д-ра Дани Френклина.